

ROCZNIK TOMISTYCZNY
12 (2023) 1

ROCZNIK TOMISTYCZNY

12 (2023) 1

ΘΩΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
ANNARIUS THOMISTICUS
THOMISTIC YEARBOOK
THOMISTISCHES JAHRBUCH
ANNUAIRE THOMISTIQUE
ANNUARIO TOMISTICO
TOMISTICKÁ ROČENKA

ROCZNIK TOMISTYCZNY

12 (2023) 1

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne
WARSZAWA

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD:

Michał Zembrzuski (sekretarz / secretary), Magdalena Płotka (zastępca redaktora naczelnego / deputy editor), Dawid Lipski, Natalia Herold (internet), Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk (redaktor naczelny / editor-in-chief)

RADA NAUKOWA / SCIENTIFIC COUNCIL:

Michał Zembrzuski, Adam Wielomski, Stanisław Wielgus, Janusz Węgrzecki, Antoni B. Stępień, Arkady Rzegocki, Jerzy Nitychoruk, Marcin Karas, Krzysztof Kalka, Piotr Jaroszyński, Pavol Dancák, Paul J. Cornish, Mehmet Zeki Aydin, Artur Andrzejuk, Anton Adam.

RECENZENCI / REVIEWERS

Marcin Trepczyński, Antoni B. Stępień, Marek Prokop, Tomasz Pawlikowski, Mikołaj Krasnodębski, Marcin Karas, Andrzej Jonkisz, Piotr Jaroszyński, Grzegorz Hołub, Paul J. Cornish, Imelda Chłodna-Błach, Marcin Bukała, Henryk Anzulewicz.

REDAKCJA JĘZYKOWA / LANGUAGE EDITORS

Elżbieta Pachciarek (j. polski), Bernice McManus-Falkowska, Ewa A. Pichola, Joanna Pyłat, Magdalena Płotka (j. angielski), Christel Martin, Iwona Bartnicka (j. francuski), Adam M. Filipowicz, Michał Zembrzuski (greka, łacina)

PROJEKT OKŁADKI

Mieczysław Knut

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Małgorzata Biegańska-Bartosiak

© Artur Andrzejuk / Naukowe Towarzystwo Tomistyczne (wydawca / editor)

Warszawa 2023

ISSN 2300-1976

Unikalny numer identyfikacyjny – 493506

Rocznik Tomistyczny ukazuje się dzięki pomocy Jacka Sińskiego

Redakcja Rocznika Tomistycznego

ul. Klonowa 2/2

05-806 Komorów POLSKA

www.roczniktomistyczny.pl

e-mail: redakcja@roczniktomistyczny.pl

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Druk i oprawa: Sowa Sp. z o.o., ul. Raszyńska 13, 05-500 Piaseczno
www.sowadruk.pl

Spis treści

Od Redakcji (Michał Zembrzuski)	9
Miejsce filozofii w zespole nauk Z Antonim B. Stępnem rozmawia Artur Andrzejuk.....	11

Rozprawy i artykuły

Artur Andrzejuk Teologia Tomasza z Akwinu. Specyfika głównych zagadnień	17
Marcin Karas Middle Ages and Renaissance Reconciled in the Philosophical Thought of Nicolaus Copernicus.....	31
Izabella Andrzejuk Konstanty Michalski (1879-1947) and His Philosophy of History	47
Agnieszka Gonddek Tomaszowa koncepcja miłości w ujęciu ojca Feliksa Wojciecha Bednarskiego OP.....	63
Michał Zembrzuski Tomaszowe rozumienie wiary jako aktu intelektu i kwestia intelektualności treści wiary (<i>intellectus fidei</i>).....	87
Paweł Lesiński, Małgorzata Łuszczzyńska Dobro wspólne w refleksji św. Tomasza z Akwinu a społeczne związanie własności prywatnej w art. 14 ust. 2 niemieckiej ustawy zasadniczej.....	107
Magdalena Płotka Afektywna droga do Boga w ujęciu Bonawentury	127
Tomasz Ł. Stanowski Wątki tomistyczne w filozofii Józefa Gołuchowskiego	139
Izabella Andrzejuk Zagadnienie wychowania w antropologii Konstantego Michalskiego	159
Anton Adam Miejsce filozofii w teologii Wincentego Granata.....	171
Bożena Listkowska Etyka komunikacji w miłości. Studium przypadku bohaterów <i>Ciemnej nocy miłości</i> Mieczysława Gogacza	191
Marian Szymonik Filozofia jako nauka kontemplująca i wyjaśniająca byt – znaczenie tomizmu w wyjaśnianiu faktu religii.....	205
Tomasz Pawlikowski Identyfikacja pryncypiów i separacja metafizyczna w procesie poznania bytu jako bytu	233
Michał Ziółkowski Substancje oddzielone i postczłowiek. Próba konfrontacji myśli Akwinaty z doktryną współczesnego transhumanizmu	249
Artur Andrzejuk Thomistic Theory of Personal Relations	267

Edycje i tłumaczenia

Paweł Borkowski Encyklika <i>Rerum omnium perturbationem</i> Piusa XI – wstęp do przekładu.....	279
Ojciec święty Pius XI Encyklika <i>Rerum omnium perturbationem</i>	283

Sprawozdania i recenzje

Natalia Herold Sprawozdanie z działalności Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w roku akademickim 2022/2023	297
Michał Zembrzuski Sprawozdanie z Sympozjum Tomistycznego w Łomży 8 marca 2023	303
Tomasz Ł. Stanowski <i>Semper vivus</i> . Filozofia Józefa Gołuchowskiego z okresu wileńskiego w artykułach litewskiej badaczki Rūty Marij Vabalaitė	307
Karolina Sienkiewicz Filozofia w szkole: wczoraj, dziś, jutro. Recenzja: Agnieszka Gondek, <i>Filozofia wychowania. Filozofia jako podstawa wykształcenia ogólnego w szkole średniej, Warszawa 2022</i>	319
Artur Andrzejuk Uwagi o bycie i istnieniu. Na marginesie przekładu książki Étienne Gilsona <i>Constantes philosophiques de l'être</i> . Recenzja: Étienne Gilson, <i>Filozoficzne stałe bytu</i> , tłum. M. Morek, Warszawa 2022.	325
Maciej Nowak Recenzja: Michał Chaberek, <i>Święty Tomasz z Akwinu a ewolucja</i> , Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2019	337
Konstanty Milancej Recenzja: Piotr Moskal, <i>Metafizyka dla studentów teologii</i> , Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin 2022	347
Jan Pociąg Recenzja: Marcin Karas, <i>Filozofia i kultura w czasach przełomu. Studia i materiały z badań historyzoficznych</i> , Kraków 2023	349

Polemiki i dyskusje

Peter A. Redpath Small Mistakes in the Beginning: Stanley L. Jaki: Arch-Defender of Christian Civilization of Freedom, and Somewhat Unwitting Obstacle to It?: An American/ Gilsonian Perspective	357
Nota o Autorach.....	365

Table of Contents

Editorial (Michał Zembrzuski).....	9
The place of philosophy among other sciences Artur Andrzejuk's interview with Antoni B. Stępień.....	11

Dissertations and articles

Artur Andrzejuk Theology of Thomas Aquinas. Characteristics of Main Issues.....	17
Marcin Karas Middle Ages and Renaissance Reconciled in the Philosophical Thought of Nicolaus Copernicus.....	31
Izabella Andrzejuk Konstanty Michalski (1879-1947) and His Philosophy of History.....	47
Agnieszka Gondek Thomas's Concept of Love from the Perspective of Father Feliks Wojciech Bednarski OP.....	63
Michał Zembrzuski The Faith as an Act of the Intellect and the Issue of the Intellectuality of the Content of Faith (<i>intellectus fidei</i>) in Thomas Aquinas's Thought.....	87
Paweł Lesiński, Małgorzata Łuszczynska The Thomas Aquinas's idea of common good in relation with private property's social obligation in the art. 14 p. 2 of German basic law.....	107
Magdalena Płotka The affective path to God according to Bonaventure.....	127
Tomasz Ł. Stanowski Thomistic threads in the philosophy of Joseph Goluchowski.....	139
Izabella Andrzejuk The problem of upbringing in anthropology of Konstanty Michalski.....	159
Anton Adam Place of Philosophy in Theology of Wincenty Granat.....	171
Bożena Listkowska The Ethics of Communication in Love. A Case Study of the Characters of Mieczysław Gogacz's <i>Dark Night of Love</i>	191
Marian Szymonik Philosophy as a science that contemplates and explains the ens – the importance of thomism in explaining the fact of religion.....	205
Tomasz Pawlikowski Identification of Principles and the Metaphysical Separation in the Cognition of Being.....	233
Michał Ziółkowski Separate Substances and the Post-Human. An Attempt to Confront Aquinas' Thought with the Doctrine of Contemporary Transhumanism.....	249
Artur Andrzejuk Thomistic Theory of Personal Relations.....	267

Editions and Translations

Paweł Borkowski Encyclical of Pius XI <i>Rerum omnium perturbationem</i> – introduction to translation.....	279
Holy Father Pius XI Encyclical <i>Rerum omnium perturbationem</i>	283

Reports and Reviews

Natalia Herold Report on the activities of the Scientific Thomistic Society in the academic year 2022/2023	297
Michał Zembrzuski Report from the Thomistic Symposium in Łomża on March 8, 2023	303
Tomasz Ł. Stanowski <i>Semper vivus</i> . The philosophy of Joseph Goluchowski from the Vilnius period in the articles of the Lithuanian researcher Rūta Marija Vabalaitė.....	307
Karolina Sienkiewicz Philosophy at school: yesterday, today, tomorrow Review: Agnieszka Gondek, <i>Filozofia wychowania. Filozofia jako podstawa wykształcenia ogólnego w szkole średniej</i> , Warszawa 2022	319
Artur Andrzejuk Notes on being and existence. On the margin of the translation of Étienne Gilson's book <i>Constantes philosophiques de l'être</i> . Review: Étienne Gilson, <i>Filozoficzne stałe bytu</i> , trans. M. Morek, Warszawa 2022.....	325
Maciej Nowak Review: Michał Chaberek, <i>Święty Tomasz z Akwinu a ewolucja</i> , Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2019	337
Konstanty Milancej Review: Piotr Moskal, <i>Metafizyka dla studentów teologii</i> , Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin 2022	347
Jan Pociąg Review: Marcin Karas, <i>Filozofia i kultura w czasach przełomu. Studia i materiały z badań historyzoficznych</i> , Kraków 2023	349

Controversy and discussions

Peter A. Redpath Small Mistakes in the Beginning: Stanley L. Jaki: Arch-Defender of Christian Civilization of Freedom, and Somewhat Unwitting Obstacle to It?: An American/ Gilsonian Perspective	357
Note about authors.....	365

Sprawozdanie z działalności Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w roku akademickim 2022/2023

Rok akademicki 2022/2023 był już piątym, w którym Towarzystwo prowadziło działalność naukową i popularyzatorską zgodnie z celem określonym w statucie, ale pierwszym w którym nieobecny był nestor warszawskiego środowiska tomistów – prof. Mieczysław Gogacz (1926–2022).

Sprawozdanie można podzielić na kilka części: 1. wykłady otwarte i seminaria problemowe; 2. programy grantowe; 3. konferencje i sympozja; 4. XVI Edycja Nagrody im. prof. Mieczysława Gogacza; 5. publikacje; 6. wykłady olicznościowe; 7. działalność organizacyjna i administracyjna.

I. Wykłady otwarte i seminaria problemowe

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne, podobnie jak we wcześniejszych latach, organizowało na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, we współpracy z Katedrą Historii Filozofii, wykłady otwarte oraz seminaria problemowe. Pierwsze wykłady

powiązane były z promocjami wydawniczymi. Bliższe informacje na temat publikacji znajdują się w osobnym miejscu w sprawozdaniu, poniżej spis wszystkich referatów podjętych w roku akademickim, w kolejności zgodnej z harmonogramem spotkań.

- 1) dr Agnieszka Gondek – *Propozycje związane z koncepcją wykształcenia ogólnego. Edukacja filozoficzna jako sposób na kryzys w polskiej szkole średniej*;
- 2) prof. dr hab. Artur Andrzejuk – *Tomasz z Akwinu jako teolog*;
- 3) ks. bp dr hab. Jacek Grzybowski – *Czy cywilizacje umierają a kulturę można uwieść? O ryzykach społecznych zaniedbań lub zmian*;
- 4) o. dr Michał Ziółkowski MI – *Starotestamentalne prefiguracje odwiecznej opozycji Chrystus/Antychryst*;
- 5) ks. prof. dr hab. Piotr Roszak – *Na czym polega tomizm biblijny?*;
- 6) dr Wojciech Golonka – *Granice posłuszeństwa wobec prawa i kwestia słusznego buntu u św. Tomasza z Akwinu*;
- 7) dr Dawid Kostecki – *Prawnik filozof czy prawnik rzemieślnik? O potrzebach współczesnej filozofii prawa*;
- 8) ks. dr hab. Przemysław Artemiuk – *Dlaczego teolog powinien czytać św. Tomasza z Akwinu?*;
- 9) prof. dr hab. Marcin Karas – *Tomistyczna koncepcja recenzji*;
- 10) dr hab. Małgorzata Łuszczczyńska – *Ius et lex, czyli rozważania świętego Tomasza z Akwinu nad prawem*;
- 11) dr Bartosz Zalewski – *Obligatio legis in foro conscientiae – relacja między sumieniem i prawem w „Sumie teologicznej” św. Tomasza z Akwinu*;
- 12) dr hab. Michał Zembrzuski – *Czy aniołowie są przedmiotem badań teologii czy filozofii?*;
- 13) mgr Marcin Jan Janecki – *Zbudować dom mądrości. Filozofia i mistyka w chrześcijańskiej tradycji syryjskiej u schyłku starożytności*;
- 14) ks. prof. dr hab. Anton Adam – *Miejsce filozofii w teologii Wincentego Granata*.

Jedyna zmiana w harmonogramie dotyczyła spotkania majowego, na którym o. prof. dr hab. Jacek Salij OP miał wygłosić referat zatytułowany *Człowieczeństwo Chrystusa w ujęciu św. Tomasza z Akwinu*. Z powodu niedyspozycji Prelegenta zastąpił go dr hab. Michał Zembrzuski.

Nagrania z wygłoszonych wykładów (z wyjątkiem wykładu ks. bpa dra hab. Jacka Grzybowskiego z powodu braku jego zgody) są dostępne na naszym kanale na platformie YouTube.

2. Programy grantowe

W roku akademickim 2022/2023 Naukowe Towarzystwo Tomistyczne realizowało kilka programów grantowych:

1. 700-lecie kanonizacji św. Tomasza z Akwinu (umowa dotacji nr 287/PZ/2023 przyznanej na podstawie uchwały Zarządu Fundacji PZU nr ZF/1142/2023 z 20 czerwca 2023 r.). Projekt przewidywał zorganizowanie

dwudniowej konferencji naukowej na temat najnowszych badań nad tekstami św. Tomasza z Akwinu oraz opracowanie wygłoszonych referatów w formie artykułów naukowych. Trwałym efektem rzeczowym projektu jest numer specjalny „Rocznika Tomistycznego” 12 (2023) 2 zawierający publikacje pokonferencyjne, oraz udostępnienie nagrań

konferencyjnych na platformach YouTube, w sumie 30 nagrań referatów oraz nagranie homilii, wygłoszonej podczas Mszy świętej przed rozpoczęciem konferencji, a także krótkich przemówień otwierających każdy dzień konferencji.

2. *Filozofia wychowania*, na podstawie umowy nr 00903/22/FPK/IK z 10.06.2022 r, w ramach programu rządowego *Literatura* ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, realizowana przez dr Agnieszkę Gondek.

3. *Tomasz z Akwinu jako teolog (t. 1-2)*, na podstawie umowy nr 00906/22/FPK/IK z 06.06.2022 r., w ramach programu rządowego *Literatura* ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, realizowana przez prof. Artura Andrzejuka. Czas realizacji projektu dwa lata (2022 i 2023).

4. *Biblijny ślad pięty. Na tropach Antychrysta*, na podstawie umowy nr 00905/22/FPK/IK z 06.06.2022 r., w ramach programu rządowego *Literatura* ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, realizowana przez o. dra Michała Ziółkowskiego.

5. *Wydanie 3 numerów „Rocznika Tomistycznego” i prowadzenie elektronicznej wersji czasopisma*, na podstawie umowy nr 01026/22/FPK/IK z 29.04.2022 r., w ramach programu rządowego *Czasopisma* ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Nadto przyznano nam dotację na realizację programów dotacyjnych w 2023 roku na dwie publikacje monograficzne:

1. Katarzyna Bałdyga, *Tomasz z Akwinu i jego myśl w twórczości Czesława Miłosza – inspiracja, wzór czy punkt odniesienia?*
2. Mieczysław Gogacz, *Wstęp do tomizmu.*

3. Konferencje i sympozja

Tradycyjnie w marcu (8 marca) wspólnie z Wyższym Seminarium Duchownym im. św. Jana Pawła II w Łomży zorganizowane zostało sympozjum tomistyczne, które tym razem wypadło przy okazji 749. rocznicy śmierci Tomasza z Akwinu i dotyczyło zagadnień metafizycznych. W ramach tej konferencji wygłoszone zostały następujące referaty:

1. prof. dr hab. Artur Andrzejuk: *Istnienie aktem bytu w metafizyce Tomasza z Akwinu;*

2. ks. dr Łukasz Polkowski: *Spór o piękno – od św. Tomasza do postmodernizmu;*

3. dr Izabella Andrzejuk: *Metafizyczne podstawy Tomaszowej etyki;*

4. dr Karolina Ćwik: *Tomaszowe wyjaśnienie zjednoczenia natur w jednej osobie Słowa Wcielonego;*

5. mgr Natalia Herold: *Kauzalne ujęcie skuteczności norm;*

6. dr hab. Michał Zembrzuski: *Substancje oddzielone przedmiotem metafizyki w ujęciu Tomasza z Akwinu.*

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne wraz z Katedrą Historii Filozofii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie zorganizowało

dwudniowe Sympozjum tomistyczne w 700-lecie kanonizacji św. Tomasza z Akwinu¹.

4. XVI Edycja Nagrody im. prof. Mieczysława Gogacza

Laureatem XVI edycji Nagrody im. prof. Mieczysława Gogacza został ks. mgr Tomasz Gutowski za pracę: *Istoty, przejawy i skutki kultu chrześcijańskiego według św. Tomasza z Akwinu. U źródeł teologii liturgicznej Akwinaty*. Praca została napisana na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Piotra Roszaka.

Uroczysta gala wręczenia Nagrody odbyła się 19.11.2022 r. na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Dodatkowo uroczystość ta połączona została z prezentacją publikacji pt. *Tomizm konsekwentny* przygotowanej pod redakcją prof. dra hab. Artura Andrzejuka i prezentującej doświadczenia warszawskiej szkoły tomizmu.

Referaty wygłosili:

- 1) o. dr Michał Ziółkowski MI – *Filozofia przyrody w tomizmie konsekwentnym*;
- 2) dr Agnieszka Gondek – *Pedagogika tomistyczna jako filozofia wychowania*;
- 3) mgr Natalia Herold – *Tomistyczna teoria prawa*;
- 4) dr bryg. Dawid Pełka – *Tomistyczna filozofia kultury*;
- 5) dr Dawid Lipski – *Filozofia społeczna i polityczna w tomizmie konsekwentnym*;
- 6) dr Izabella Andrzejuk – *Tomistyczna teoria religii*;
- 7) dr hab. Krzysztof Wojcieszek – *Praktyczne zastosowania tomizmu konsekwentnego w profilaktyce wynikającej z zażywania substancji psychoaktywnych*.

5. Publikacje

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne w roku akademickim 2022/2023 wydało w sumie sześć publikacji, w tym pięć publikacji monograficznych oraz zeszyt 11 (2022) „Rocznika Tomistycznego”.

1. Artur Andrzejuk, *Tomasz z Akwinu jako teolog*, tom I: *Teologia trynitarna i chrystologia*, Warszawa 2022.

2. Michał Ziółkowski, *Biblijny ślad pięty. Na tropach Antychrysta*, Warszawa 2022.

3. Agnieszka Gondek, *Filozofia wychowania. Filozofia jako podstawa wykształcenia ogólnego w szkole średniej*, Warszawa 2022.

¹ Konferencji tej poświęcono osobne sprawozdanie przygotowane przez Dominikę Rejewską. Sprawozdanie to opublikowane będzie w drugim zeszycie Rocznika Tomistycznego za 2023 rok, w którym zostały zebrane artykuły pokonferencyjne.

4. Tomasz z Akwinu, *Kwestia o substancjach duchowych*, przełożył i opracował Michał Zembrzuski, Warszawa 2022.

5. Artur Andrzejuk, *Tomasz z Akwinu jako teolog*, tom II: *Teologia moralna i sakramentologia*, Warszawa 2023.

Wszystkie publikacje monograficzne w formie nieodpłatnego e-booka dostępne są na stronie www.tomizm.org, w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej oraz na stronie www.academia.edu. Nagrania ze spotkań promocyjnych umieszczone zostały na plat-

formie YouTube NTT. Podobnie zeszyt 11 (2022) „Rocznika Tomistycznego” dostępny jest nieodpłatnie na stronie www.roczniktomistyczny.pl oraz w międzynarodowych bazach: CEJSH, Polskiej Bibliografii Naukowej, Index Copernicus ICI Journals Master List, Google Scholar, Baz-Hum, CiteFactor, ERIH PLUS, The Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers. Warto jednocześnie odnotować, że w 2023 roku podniesiono wskaźnik oceny naszego czasopisma do 100 punktów parametrycznych².

6. Wykłady okolicznościowe

W dniu 1 czerwca 2023 r. dr hab. Michał Zembrzuski wygłosił referat pt. *Apologia św. Tomasza – cechy dystyngtywne i sposób argumentacji* na konferencji w ramach IX Maratonu Apologetycznego, *Czy teologia fundamentalna potrzebuje myśli św. Tomasza z Akwinu?*

Dnia 16 czerwca 2023 r. w Rezerwacie Archeologicznym *Genius Loci* w Poznaniu prof. dr hab. Artur Andrzejuk wygłosił referat pt. *Gotycka architektura „Summa theologiae” św. Tomasza z Akwinu*. Wykład ten dostępny jest na FB Rezerwatu Archeologicznego.

7. Działalność organizacyjna i administracyjna

W poczet Naukowego Towarzystwa Tomistycznego przyjęto nowych członków: Konstantego Milanceja, dra Mieczysława Wiśniowolskiego, mgr Annę

Marię Dzięgiel, mgr Magdalenę Bugajewską, lic. Bognę Haftkę, lic. Pawła Mierzejewskiego.

* * *

W dniu 5 czerwca 2023 r. zmarł prof. dr Zenon Kałuża (ur. w 1936 r.), wybitny polski mediewista, absolwent historii filozofii KUL (studiował pod kier.

S. Swieżawskiego i M. Gogacza; magisterium uzyskał pod kier. Gogacza w 1961 roku). Był kierownikiem badań w Centre National de la Recherche

---

² Załącznik do komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z 17 lipca 2023 w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Scientifique w Paryżu (CNRS) oraz redaktorem naczelnym dominikańskiego „Przeglądu Tomistycznego”. Zajmował się historią filozofii, logiki i teologii, głównymi prądami i sporami doktrynalnymi w środowiskach uniwersyteckich Paryża, Oksfordu, Krakowa i Pragi w XIV i XV wieku. Podejmował studia nad nominalizmem i realizmem, albertyzmem i husytyzmem, eklezjologią i koncyliaryzmem oraz nad twórczością Mikołaja z Autrécourt, Jana Gersona, Piotra d’Ailly, Ryszarda Brinkley’a,

Heimeryka de Campo, Jana Husa, Jana Wiklefa, Hieronima z Pragi, Tomasza i Mateusza z Krakowa, Piotra Wysza, Wincentego Kadłubka i innych myślicieli.

Profesor Zenon Kałuża nie był członkiem Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, ale wspierał finansowo nasze inicjatywy wydawnicze.

Nabożeństwo pogrzebowe odbyło się 15 czerwca 2023 r. w kościele parafialnym Saint-Wandrille w Le Pecq pod Paryżem i tam Profesor został pochowany.

* * *

W dniu 19 sierpnia 2023 zmarł ks. prof. dr hab. Mirosław Mróz (ur. w 1958 r.), wybitny teolog i filozof tomistyczny, współtwórca toruńskiego środowiska tomistycznego.

Opublikował kilkadziesiąt artykułów i książek z zakresu filozofii scholastycznej, etyki św. Tomasza z Akwinu i teologii moralnej, m. in.: *Być i miłować. Studia nad myślą św. Tomasza z Akwinu o miłości* (Toruń, 1999), *Człowiek w dynamizmie cnoty. Aktualność aretologii św. Tomasza z Akwinu w świetle pytania o podstawy moralności chrześcijańskiej*

(Toruń, 2001), *Mądrość życia. W szkole cnot chrześcijańskich* (Toruń, 2003), *Słowa nadziei. Prośby Modlitwy Pańskiej* (Toruń, 2005), *Tajemnica ludzkiej nieprawości. Aktualność nauki św. Tomasza z Akwinu o złu moralnym i wadach głównych* (Toruń, 2010).

Ksiądz prof. Mróz wykształcił wielu laureatów Nagrody im. prof. Mieczysława Gogacza. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 22 sierpnia 2023 r. w Grudziądzu; tam też Ksiądz Profesor został pochowany.

Nota o Autorach

Anton Adam – ks. prof. dr. hab., kapłan diecezji bańsko-bystrzyckiej (Słowacja). Stopnie naukowe uzyskał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Obecnie wykłada na Wydziale Teologii Uniwersytetu Komenskigo w Bratysławie oraz na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Trnavskiego także w Bratysławie. Od 2005 roku popularyzuje teologię katolicką w radiu „Lumen”. Jest autorem ponad dwustu artykułów naukowych, które zostały opublikowane na Słowacji, w Polsce, na Czechach, w Rosji i na Ukrainie. Należy do Polskiego Towarzystwa Mariologicznego, Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Europejskiego Towarzystwa Teologii Katolickiej, Rady Ekumenicznej Konferencji Episkopatu Słowackiego, Rady Naukowej „Rocznika Tomistycznego”, Rady Naukowej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Trnawie oraz Naukowego Towarzystwa Tomistycznego.

Artur Andrzejuk – prof. dr. hab., prof. zwyczaj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), na którego Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej kieruje Katedrą Historii Filozofii. Przewodniczący Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, redaktor naczelny „Rocznika Tomistycznego”. Autor szeregu publikacji z zakresu teologii średniowiecznej, tomizmu, etyki i klasycznej filozofii człowieka. Interesuje się problematyką uczuć, sprawności i cnót moralnych, relacji osobowych. Jest uczniem Profesora Mieczysława Gogacza.

Nr ORCID: 0000-0002-7926-4070

Izabella Andrzejuk – dr, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego oraz członek redakcji „Rocznika Tomistycznego”. Jest autorką ponad osiemdziesięciu artykułów o tematyce filozoficznej. Zainteresowania naukowe: historia filozofii (arystotelizm, tomizm, filozofia polska); filozofia, etyka, klasyczna teoria człowieka, filozoficzne podstawy mistyki. Napisała książkę pt. *Filozofia przyjaźni. Tomasz z Akwinu* (Warszawa 2007), (wspólnie z Arturem Andrzejukiem) *Tomasz z Akwinu jako etyk* (Warszawa 2021) oraz *Od etyki Arystotelesa do filozofii moralnej Tomasza z Akwinu* (Warszawa 2021).

Nr ORCID: 0000-0002-4961-2580

Paweł Borkowski – dr, absolwent Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (licencjat, magisterium, doktorat). W życiu zawodowym pełnił różnorodne funkcje i zajmował różne stanowiska, m.in. nauczyciela, wykładowcy, tłumacza, publicysty. Obecnie tłumaczy dla wydawnictwa „eSPe”.

Agnieszka Gondek – dr nauk humanistycznych, filozof, absolwentka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Urzędnik państwowy w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej w Warszawie. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Specjalizuje się w zakresie filozofii wychowania. Nauczycielka akademicka z kilkuletnim doświadczeniem w zakresie nauczania filozofii i etyki, w tym etyki zawodu i historii filozofii. Opublikowała książkę *Filozofia wychowania. Filozofia jako podstawa wykształcenia ogólnego w szkole średniej* (Warszawa 2022). Zainteresowania naukowe skupiają się wokół antropologii filozoficznej, etyki, metafizyki i filozofii wychowania.

Nr ORCID: 0000-0003-1308-6424

Natalia Herold – mgr, absolwentka administracji na Uniwersytecie Gdańskim (lic.) oraz kierunku „samorząd terytorialny i polityka regionalna” na Uniwersytecie Warszawskim (mgr). Jest doktorantką filozofii Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz sekretarzem Zarządu Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Publikuje w „Roczniku Tomistycznym”.

Nr ORCID: 0000-0003-4761-9495

Marcin Karas – prof. dr hab., historyk filozofii - pracuje w Zakładzie Filozofii Polskiej Instytutu Filozofii UJ. Prowadzi badania z historii idei i z filozofii średniowiecznej, jest autorem ponad 180 publikacji. Ostatnio zajmuje się głównie kosmologią wczesnonowożytną i filozofią dziejów. Opublikował m.in. książki: *Koncepcja czasu w pismach Williama Ockhama* (Kraków 2003), *Natura i struktura wszechświata w kosmologii św. Tomasza z Akwinu* (Kraków 2007), *Z dziejów Kościoła. Ciągłość i zmiana w Kościele rzymskokatolickim w XIX i XX wieku* (Sandomierz 2008), *Integryzm Bractwa Kapłańskiego św. Piusa X* (Kraków 2008), czy też *Historiozofia Teilharda de Chardin wobec tradycyjnej myśli chrześcijańskiej* (Kraków 2012), *Książki Tomistycznie odczytane* (Warszawa 2022) oraz liczne artykuły i przekłady.

Nr ORCID: 0000-0002-2288-9512

Paweł Lesiński – dr, adiunkt w Katedrze Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Autor szeregu artykułów naukowych oraz rozdziałów w monografiach. W swojej działalności badawczej skupia się na zagadnieniach prawa niemieckiego i niemieckiej myśli politycznej i prawnej. Szczególnym zainteresowaniem darzy koncepcje niemieckiego liberalizmu oraz państwa socjalnego. Członek Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – Sekcja Polska IVR oraz Polskiego Towarzystwa Historii Prawa. Członek Zarządu - Sekretarz Stowarzyszenia Stypendystów DAAD w Polsce. Współpracuje również z Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.
Nr ORCID: 0000-0001-6522-3625

Bożena Listkowska – dr, adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Ukończyła studia filologiczne na Wydziale Humanistycznym Akademii Bydgoskiej oraz studia filozoficzne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Doktorat nauk humanistycznych w zakresie filozofii otrzymała na UKSW w wyniku obrony rozprawy pt. *Łowańskie modyfikacje tomizmu tradycyjnego w pracach ks. Piotra Chojnackiego*; wersja książkowa: *Tomizm otwarty Piotra Chojnackiego* (Bydgoszcz 2014). Prowadzi badania nad współczesną filozofią polską. Przedmiotami jej zainteresowań są w szczególności filozofia człowieka i metafizyka. Współredaktor serii książek: *Tomizm polski 1879–1918. Słownik filozofów* (2014); *Tomizm polski 1919–1945. Słownik filozofów* (2014); i *Tomizm polski 1946–1965. Słownik filozofów* (2015). Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego.
Nr ORCID: 0000-0002-6635-5934

Małgorzata Łuszczynska – dr hab., prof. ucz. UMCS, pracownik w Katedrze Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Jest autorem licznych publikacji naukowych z zakresu filozofii prawa oraz historii doktryn polityczno-prawnych. Jej zainteresowania naukowe oscylują wokół problematyki społecznej nauki Kościoła katolickiego, tomizmu, myśli politycznej i prawnej średniowiecza, normatywizmu i jego krytyki, rozwoju filozofii prawa w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Polsce. Członek Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Myśli Politycznej. Redaktor czasopisma „Annales UMCS sekcja G (lus)”.
Numer ORCID: 0000-0002-4387-8820

Konstanty Milancej – student filozofii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego.

Maciej Nowak – inż. lic., obecnie kontynuuje studia magisterskie na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego, absolwent studiów inżynierskich kierunku Elektrotechnika na Politechnice Warszawskiej, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Jest zainteresowany logiką i historią filozofii.

Tomasz Pawlikowski – dr hab., pracownik naukowy w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Opublikował kilkadziesiąt tekstów naukowych w formie artykułów, recenzji lub monografii, głównie z zakresu filozofii, z których największe znaczenie ma książka *Prawda następstwem istnienia. Problem prawdy w interpretacji św. Tomasza z Akwinu* (2013). Jest ponadto autorem 127 haseł w *Powszechnej Encyklopedii Filozofii* i 32 w *Encyklopedii Filozofii Polskiej*. Podejmuje także tematy związane z historią księgozbiorów.
Numer ORCID: 0000-0003-0618-611X

Magdalena Płotka – dr hab., profesor uczelniany w Katedrze Historii Filozofii Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Z-ca redaktora naczelnego „Rocznika Tomistycznego”, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Interesuje się średniowieczną filozofią praktyczną, historią filozofii polskiej w XV i XVI wieku, paleografią łacińską oraz filozofią współczesną. Jest autorką książki *Metafizyka i semantyka. Filozofia Jana Wersora* (Warszawa 2013), *Filozofia jako praktyka. Myśl krakowskiego praktycyzmu w XV i XVI wieku* (Warszawa 2016) oraz *Tomasz z Akwinu o przyjemności* (Warszawa 2021). Publikuje w „Rocznikach Filozoficznych”, „Edukacji filozoficznej”, „Filo-sofij”, „Roczniku Tomistycznym” i in.
Numer ORCID: 0000-0002-6993-2178

Jan Pociąg – mgr inż., magister teologii. Przygotował rozprawę doktorską w Instytucie Filozofii UJ na temat związków filozofii ks. prof. Tadeusza Wojciechowskiego z odkryciami fizyki i biologii dwudziestego wieku (2017). Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół aktualizacji tomizmu w oparciu o współczesny obraz świata opracowany przez nauki przyrodnicze.

Jest członkiem Sodalicji Świętej Jadwigi Królowej.
Numer ORCID: 0000-0001-5698-6401

Peter A. Redpath – jest rektorem Adler-Aquinas Institute; jest również dyrektorem Aquinas School of Leadership, kierownikiem studiów tomistycznych w Holy Apostles College and Seminary (USA), a także aktywnym badaczem na Uniwersytecie Abat Oliba w Barcelonie (Hiszpania).

Karolina Sienkiewicz – magister pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, absolwentka i wykładowca Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Jej zainteresowania naukowe oscylują wokół pedagogiki przedszkolnej, komunikacji społecznej i pedeutologii nauczyciela.
Numer ORCID: 0009-0004-7424-8989

Tomasz Łukasz Stanowski – magister filozofii, doktorant na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Przygotował rozprawę doktorską o Józefie Gołuchowskim pod kierunkiem prof. dr hab. Marcina Karasa.
Numer ORCID: 0000-0002-7462-9667

Antoni B. Stępień – prof. zw. dr hab., emerytowany profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Głównym przedmiotem jego zainteresowań filozoficznych są trzy dyscypliny: teoria poznania, metafizyka i estetyka. W teorii poznania podejmował fenomenologiczną analizę deskrypcyjną, dyskusję ze sceptycyzmem oraz obronę możliwości wiedzy koniecznej dotyczącej świata. Jego teorię poznania należałoby określić mianem fundacjonalistycznej, maksymalistycznej i realistycznej. W metafizyce argumentuje za pochodnością świata od bytu absolutnego, osobowego, nieskończonego, wszechwiedzącego, wszechmocnego i nieskończenie dobrego; za odrębnością substancjalną człowieka w stosunku do innych bytów, w tym za niematerialnością najważniejszych działań umysłu ludzkiego oraz za istnieniem wolnej woli. Tezy te skłaniają go do uznania, że sens życia ludzkiego wykracza poza istnienie w świecie materialnym w takiej formie, w jakiej go teraz znamy. W stosunku do swego stanowiska filozoficznego używa określenia: „tomizm egzystencjalny w niektórych sprawach fenomenologizujący”. W estetyce podlega wpływowi fenomenologii w wydaniu Ingardena, a szczególnie aksjologii fenomenologicznej. Jest autorem takich prac jak: *Wstęp do filozofii* (5 wydań); *Wprowadzenie do metafizyki*

(Kraków 1964); *O metodzie teorii poznania* (Lublin 1966); *Elementy filozofii* (Lublin 1980); *Propedeutyka estetyki* (2 wydania); *Zagadnienie punktu wyjścia w filozofii. Teorie relacji: filozoficzne i logiczna* (Lublin 2005); *Studia i szkice filozoficzne* (3 tomy, Lublin 1999 – 2015).

Marian Szymonik – ks., dr hab. nauk humanistycznych w zakresie filozofii. Wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Częstochowie; „profesor stały” i wykładowca w Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Nr ORCID: 0000-0002-0796-8001

Michał Zembrzusi – dr hab., profesor uczelniany w Katedrze Historii Filozofii Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Pełni funkcję Zastępcy Przewodniczącego Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Jest dyrektorem serii wydawniczej „Biblioteka Rocznika Tomistycznego”. Interesuje się problematyką epistemologiczną w starożytności i średniowieczu, a szczególnie problematyką pamięci i teorią intelektu możliwościowego i czynnego. Jest współredaktorem książek w serii „Opera Philosophorum Medii Aevii”. W 2019 roku opublikował monografię pt. *Filozofia intelektu. Tomasa z Akwinu koncepcja intelektu możliwościowego i czynnego*. Jest autorem przekładów: Tomasz z Akwinu, *Komentarz „O pamięci i przypominaniu”* (Warszawa 2012), Tomasz z Akwinu, *Komentarz do De hebdomadibus Boecjusza* (Warszawa 2021) oraz Tomasz z Akwinu, *Kwestia o substancjach duchowych* (Warszawa 2023). Nr ORCID: 0000-0003-4647-479X

Michał Ziółkowski MI – dr, członek Zakonu Posługujących Chorym (*Ministri Infirmorum*), członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Autor książki *Pokonać śmierć czy zmienić człowieka. Ideologia współczesnego transhumanizmu wobec heterodoksji Mikołaja Fiodorowa* (Warszawa 2020), *Biblijny ślad pięty. Na tropach antychrysta* (Warszawa 2022). Publikuje w kwartalniku „Fides et Ratio”, serii „Universum Ethicae Christianae” oraz „Roczniku Tomistycznym”. Zainteresowania naukowe skupia wokół: filozoficzno-teologicznej analizy transhumanizmu oraz związanych z tym nurtem problemów bioetycznych i etyce sztucznej inteligencji; ewolucji idei antychrysta w tekstach biblijnych; filozofii tomizmu konsekwentnego; koncepcji myślicieli rosyjskiego renesansu filozoficzno-religijnego. Nr ORCID: 0000-0001-5369-071X